

Péché Béla

(Kalocsa, 1861. 10. 20. – Budapest, 1949. 05. 11.)

Összeállította: Fejér László

Kultúrmérnök, miniszteri tanácsos, a budapesti József-műegyetemen szerzett mérnöki oklevelet (1884). Az akkoriban szervezett kultúrmérnöki szolgálatba lépve 1882-1888 között Nógrád, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok megyékben, 1889-1901-ben pedig a Dunántúlon tevékenykedett. 1892-ben lényegében az egész Dunántúlra kiterjedő I. kerületi kultúrmérnöki hivatal főnöke lett. 1902-ben a Földművelésügyi m. kir. Minisztérium Vízépítési Igazgatóságának kerületi felügyelőjeként a Dunántúlra, Fiuméra, Brassó-, Csik-, Háromszék- és Udvarhely vármegyékre kiterjedő hatáskörrel rendelkezett. Hivatalos pályáján részt vett 1882-1884-ben a Galga-, Zagyva- és Tarna-szabályozási tervek elkészítésében; utóbb nevéhez köti a szakirodalom többek közt a Tolna megyei Sárvíz, a Baranya megyei Karasica, a Somogy megyei Nyugati-Bozót és a fiemei Recsina rendezési terveit. Vezette a Sióberki Társulat Sió szabályozását és az Ercsi-Ivancsai Vízitársulat töltésezési munkáit. 1889-1901 között – mint miniszteri megbízott – részt vett a Dunántúl legtöbb vízhasználati társulatának megszervezésében. Szakirodalmi tevékenysége is jelentős, szinte valamennyi szaklapban megjelentek cikkei, amelyek a kultúrmérnöki tevékenység széles feladatkörét ölelték át.

A klasszikus mérnöki munka szépségeit és veszélyeit már gyerekként, a családi környezetben megismerhette, hiszen édesapja, a jeles magyar vízmérnök, Péché József a magyar vízrajzi szolgálat megszervezője, s több mint másfél évtizeden át vezetője volt, aki fél lábát egy árvízi védekezés során szerzett betegsége miatt vesztette el. Atyai nagybátyja pedig a híres bányamérnök, Péché Antal volt, akit a XIX. századi magyar bányászat egyik nagy alakjának tekint a szakirodalom.

Iskoláit édesapja különböző állomáshelyein, Versec-Paulison, Temesváron végezte, míg mérnöki tanulmányait a budapesti József Műegyetemen fejezte be. Oklevelét 1884. május 30-án vette kézhez. Még hallgató korában elkezdte mérnöki gyakorlatát, s mint napidíjas részt vett a Galga és a Zagyva meghatározott szakaszainak szintezésében, 1882-ben pedig segédmérnöki állást kapott a III. kerületi kultúrmérnöki hivatalba, ahol egészen 1889 áprilisáig teljesített szolgálatot Heves-, Nógrád-, Pest- és Solnok vármegyék területén. Ez idő alatt felettesei a talajjavítások állásának nemzetközi áttekintése érdekében hosszabb nyugat-európai tanulmányútra küldték. Ezt követően az I. kerületi hivatal mérnöke lett, működési területe kiterjedt Zala-, Vas- és

Veszprém vármegyékre. Hivatalfőnöke az a Józsa László (1856-1940) volt, **aki a vízügyi műszaki nagytanács tagjaként** számos vízszabályozási terv alkotója volt, s nem csupán a cukorgyári szennyvizek kezelésének volt szakértője, hanem igen jelentős szerepet játszott a Balaton vízviszonyainak rendezésében, a Sió szabályozás körüli szakmai viták helyes mederbe terelésében. Péché itteni tevékenységét a vízügyi szolgálat vezetői értékelték s 1892 áprilisában az I. kerületi kultúrmérnöki hivatal főnökévé nevezték ki. Ahogy a lehetőségek megengedték – s ebben Péchének is kezdeményező szerepe volt – a hivatal 1899. október 1-én Budapestről Székesfehérvárra költözött.

Mint beosztott mérnökkel, itt találkozott először kaáli Nagy Dezsővel (1868-1940), aki később, mint a Balatoni kikötők felügyelőségének vezetője nagy nevet szerzett magának a Fejér megyei mérnökök között. Székesfehérvári működése idején mintegy 20 vízitársulat miniszteri megbízottja volt, s e minőségében nem csupán ellenőrizte a társulatok munkáját, hanem műszaki és szervezeti tevékenységükben is hathatósan részt vett. Néhány évi munkálkodás után Péché

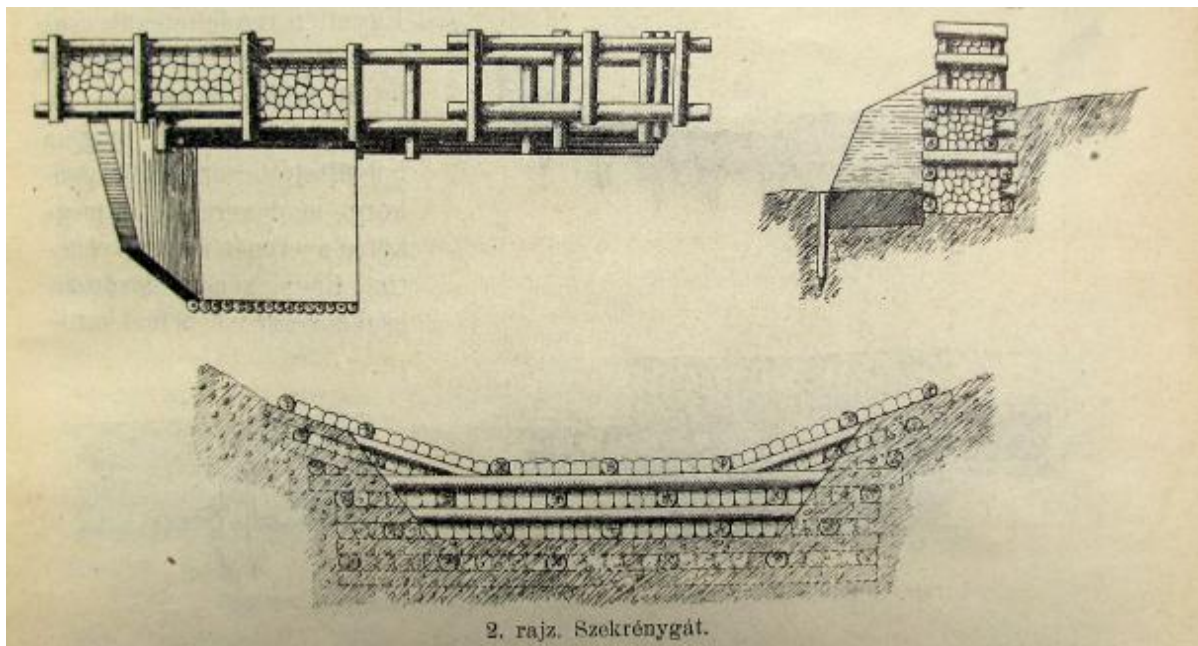
Jellemző a Trianon utáni helyzetre, hogy Péch még 1915-ben kapott miniszteri biztosi kinevezést az Alsó-Chvojnícavölgyi, valamint a Búrvölgyi Vízelecsapoló Társulatok ügyeinek intézésére, s mindezen feladatok alól – tekintettel arra, hogy a békeszerződés következtében e társulatok Csehszlovákia területére estek – csak 1925-ben kapott felmentést.

Szolgálati ideje alatt több tanulmányutat tehetett szerte Európában, aminek eredményeiről a szaksajtóban számolt be. Szakirodalmi munkássága ugyancsak jelentős. Talán a legnagyobb sikert az 1900. évi párizsi világkiállításra megjelent és a kiállítás ezüst érmével jutalmazott, több mint 200 oldalas francia nyelvű munkájával aratta, amely a vízrendező és lecsapoló társulatok hazai működéséről szólt, a hozzá tartozó térképmelléklettel. Bővített tartalommal 1918-ban sajtó alá rendezte néhai édesapjának nagy szakmai sikert aratott Gátvédelem c. munkáját. Ami Fejér vármegyével, avagy inkább a kerületi kultúrmérnöki hivatal területével kapcsolatos műszaki cikkeit illeti, azok a következők:

a Köztelek-ben: Eszterházy Miklós Móricz gróf csákvári alagcsövezéseinek ismertetése (1900), A veszprémi püspökség ősi öntözése (1901), Az ercsi-iváncsai társulat ármentesítése (1903), Nádasdy Tamás gróf réti-pusztai rétöntözése (1904),

a Vízügyi Közlemények-ben: A Balaton Nyugati Bozót lecsapoló társulat munkái (1911), A csehi-ordai berek lecsapolása (1911), A kilitii bolgárrendszerű öntözés (1911) a Székesfehérvár és Vidéke c lapban: Darányi miniszter megyénkben (1900), A székesfehérvári belsősegek és a Sárrét lecsapolásáról (1901)

Miként annyi kortársa, Péch Béla is tagja volt a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet vízépítészeti szakosztályának, s ott több előadást is tartott. Rövid ideig ugyancsak tagja volt a háború után alakult Magyar Mérnökök és Építészek Nem-

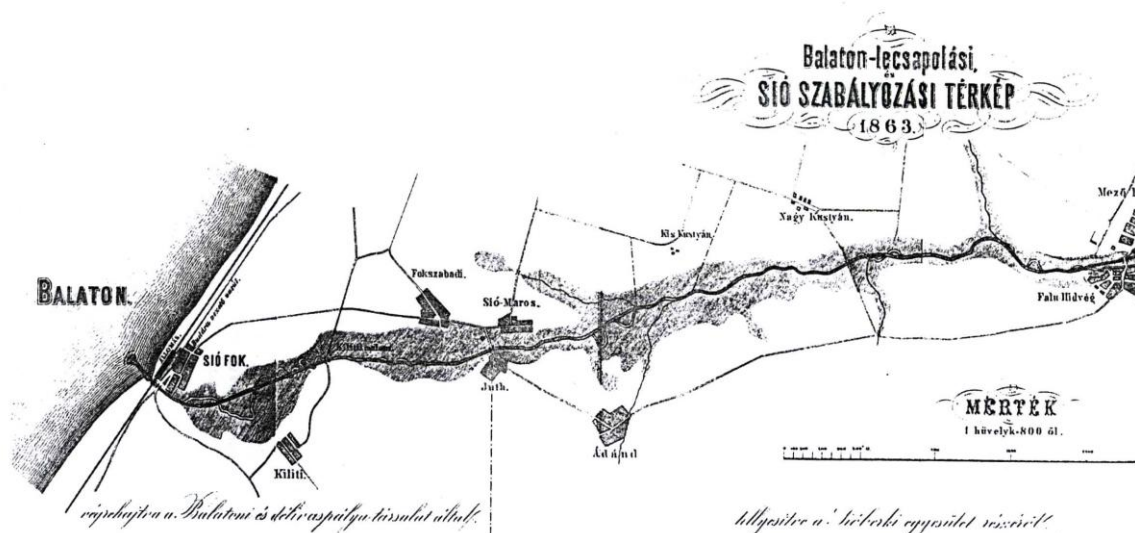
zeti Szövetségének, amely szervezetben pénztáros és az igazgató választmány tagja volt. Amikor a hazai műszaki értelmiség érdekvédelmi szervezete, az országos határhörű Budapesti Mérnöki Kamara 1923-ban megalakult, akkor Péch Béla is felvételét kérte a kamarába és tagsági viszonyát a kamarának a nyilas kormányzat által történt 1944. évi betiltásáig fenntartotta.

Nyugdíjas mérnökként munkát vállalt a Pestvármegyei Dunavölgy Lecsapoló és Öntöző Társulatnál – mint pénztáros. Ezt a mellékfoglalkozása 1922-től nyolc éven át tartott. Persze ezen időszak alatt a társulat műszaki munkálataiban is részt vett, hiszen szakértelmét nem nélkülözhatték. Kiadatlan írásai között megtalálható édesapjának 1948/49-ből származó visszaemlékezései a forradalom és szabadságharc idejéről, amit idős korában diktált le fiának, Péch Bélának.

Családi életéről a Duna Múzeum archívumában őrzött önéletrajzából tudhatunk meg adatokat. Ezek szerint 1886-ban nősült meg Budapesten. Felesége Schmidt Vilma két lány- és egy fiúgyermeknek adott életet.

A magas kort megélt Péch Béla földi maradványait kezdetben a budapesti Farkasréti temetőben helyezték el, majd később hamvai átkerültek az Egyetemi templom urnatemetőjébe.

Forrás:

Péch Béla önéletrajza 1937-ből (Kézirat a Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum-Duna Múzeum gyűjteményében)

Szinyei József: Magyar írók élete X. köt. Bp., 1905.

Magyar Életrajzi Lexikon 1000-1990, <http://mek.niif.hu/>